

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 11 – 12.06.2016 r. na kierunku *pedagogika* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych oraz obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia realizowanych w formie niestacjonarnej na Wydziale Pedagogicznym Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Wrzosek, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Bożena Muchacka, członek PKA

2. dr hab. Sławomir Przybyliński, ekspert PKA

3. mgr Grzegorz Kołodziej, ekspert PKA ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia

4. Justyna Madura, ekspert PKA ds. studenckich

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *pedagogika* prowadzonym na Wydziale Pedagogicznym Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się Zespołu Oceniającego (dalej w tekście: ZO) z Raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport ZO został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, analizy prac etapowych oraz losowo wybranych dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, hospitacji zajęć, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY
PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW
O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X dla I i II st.			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X dla I i II st.			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X dla I i II st.			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		X dla I i II st.			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona,

wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólniakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach

wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają

identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwi monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi

1.1.

Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach posiada własną Strategię Rozwoju na lata 2011 - 2020, w której formułuje misję i wizję Uczelni oraz cele strategiczne i operacyjne. Na Wydziale Pedagogiki SSW w Kielcach istnieje Strategia Rozwoju Wydziału Pedagogicznego na lata 2011 – 2020. Jest ona zbieżna z zapisami znajdującymi się w uczelnianym dokumencie dotyczącym strategii rozwoju. Misja zarówno Uczelni, jak i Wydziału, wyrażona jest w następujących słowach: „cała działalność i aktywność uczelni będzie skierowana na zaspokojenie oczekiwań studentów, społeczeństwa oraz potencjalnych pracodawców. Chcemy stworzyć takie warunki, aby każdy student mający potencjał swoich wrodzonych możliwości w procesie kształcenia organizowanym i prowadzonym przez uczelnię, nabył taki poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji, który pozwoli mu osiągnąć sukces w życiu i w pracy.”(s. 1 Strategii Rozwoju Wydziału, s. 2 Strategii Rozwoju Uczelni). Na dalszych stronach dokumentów czytamy, iż Uczelnia „będzie nowoczesnym ośrodkiem edukacyjno-badawczym i doradczym trwale osadzonym w regionalnej, krajowej i międzynarodowej przestrzeni. W swoich działaniach będzie wspierać potencjał rozwojowy studentów, pracowników” (s. 2 Strategii Rozwoju Wydziału, s. 3 Strategii Rozwoju Uczelni). Wydział nakreślone ma również 4 cele strategiczne i szereg operacyjnych. Cele strategiczne to: 1. Wzmocnienie pozycji naukowej Wydziału, 2. Modernizacja oferty kształcenia zgodnie z oczekiwaniami studentów i potrzebami rynku pracy oraz zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia, 3. Otwarcie Wydziału na współpracę, 4. Profesjonalne zarządzanie Wydziałem. Analizując koncepcję kształcenia na kierunku pedagogika obydwu stopni należy stwierdzić, iż koresponduje ona z misją i wizją rozwoju Uczelni i Wydziału Pedagogiki. Koncepcja kształcenia zbieżna jest również z celami, jakie stawia sobie Wydział do realizacji. Warto wspomnieć tylko o niektórych, np. Poszerzenie zakresu badań naukowych (cel operacyjny 1.1.), Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w

tworzeniu oferty edukacyjnej Wydziału i podnoszeniu jakości kształcenia (2.1.), Poszerzenie oferty studiów (2.2.), Tworzenie warunków dla rozwoju naukowego i zawodowego studentów (2.3.), Wzrost znaczenia Wydziału w regionie (3.1.). Jednym z celów operacyjnych (1.2.) jest umiędzynarodowienie badań naukowych, które Wydział wyraża w zwiększeniu międzynarodowej wymiany pracowników naukowo-dydaktycznych, powiększeniu liczby publikacji w czasopismach o zasięgu międzynarodowym, wspieraniu udziału pracowników Wydziału Pedagogicznego w krajowych i europejskich programach badawczych. To wszystko w miarę możliwości Wydziału znajduje w określonym zakresie odzwierciedlenie w koncepcji kształcenia, uwzględniającej nie tylko wzorce międzynarodowe, lecz przede wszystkim krajowe.

1.2.

Plany rozwoju ocenianego kierunku realizowanego na Wydziale Pedagogiki Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach należy rozpatrywać przede wszystkim w kontekście oferty specjalnościowej adresowanej do studentów. Natomiast w obrębie programów kształcenia poszczególnych specjalności ofertę przedmiotów i ich treści zarówno na I, jak i na II stopniu kształcenia. Na tej płaszczyźnie uwzględnia się przeobrażenia, jak również współczesne trendy notowane w nauce w zakresie dziedzin i dyscyplin, z których wywodzi się kierunek *pedagogika*. Koordynatorzy przedmiotów i prowadzący zajęcia dydaktyczne w miarę możliwości starają się prezentować i uwzględniać najnowszą wiedzę, rozwiązania dydaktyczne i badawcze zbieżne z kierunkiem *pedagogika*. Na Wydziale, w miarę do potrzeb otoczenia społecznego i rynku pracy oraz po konsultacjach z interesariuszami zewnętrznymi, podejmuje się inicjatywy związane ze zmianą oferty specjalnościowej. W roku akademickim 2015/2016 na poszczególnych latach na obydwu stopniach realizowane są następujące specjalności: edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim/terapią pedagogiczną, resocjalizacja z socjoterapią/pracą sądową, logopedia.

1.3.

Oceniany kierunek na I i II stopniu Jednostka ulokowała w dwóch obszarach: nauk społecznych i nauk humanistycznych (I stopień 53% do 47% punktów ECTS; II stopień 55 % do 45%). W niniejszych obszarach wyodrębniono również dziedziny i dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia. I tak, w dziedzinie nauk społecznych (I i II stopień), wskazano na dyscypliny: pedagogika, psychologia, socjologia. Natomiast w dziedzinie nauk humanistycznych (I i II stopień), są to dyscypliny: filozofia, językoznawstwo, historia. Przyjęty opis efektów kształcenia odpowiada wskazanym dyscyplinom.

1.4.

Uchwałą Senatu nr 82 Senatu Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach [poprzednia nazwa Uczelni] z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia na kierunkach: ekonomia, pedagogika, gospodarka przestrzenna i zdrowie publiczne), Uczelnia (obecna nazwa Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach) na I i II stopniu zatwierdziła i wdrożyła wzorcowe efekty kształcenia zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia (Dz. U. 2011 Nr 253, poz. 1521). Dlatego też efekty kształcenia dla obydwu stopni na kierunku *pedagogika* należy postrzegać na poziomie spójności z efektami kształcenia z obszarów, w których ulokowano oceniany kierunek. Efekty określone są w sposób jasny i dające możliwości na stworzenie systemu ich weryfikacji. Należy również wskazać, iż niniejsze efekty uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy oraz w dalszej edukacji. Na Wydziale Pedagogiki SSW w Kielcach nie wyodrębniono samodzielnych efektów kształcenia dla edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej (I stopień), jako specjalności nauczycielskiej. Jednak analizując program kształcenia oraz sylabusy przedmiotowe niniejszej specjalności należy podkreślić, iż merytorycznie są one zgodne ze standardami kształcenia nauczycieli (rozporządzenie MNiSW z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela) Należy także wskazać na zgodność prezentowanych w sylabusach efektów przedmiotowych z przyjętymi efektami kierunkowymi.

1.5.1.

Specjalność edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna realizowana na I stopniu kształcenia w Staropolskiej Szkole Wyższej w Kielcach spełnia wymagania związane z kwalifikacjami nauczycielskimi wynikającymi z rozporządzenia MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Wynika to z analizy programu kształcenia oraz treści sylabusów przedmiotowych. Program zawiera przedmioty, a w ich obrębie treści z zakresu etapu przedszkola i klas I – III szkoły podstawowej oraz korespondujące z nimi określone efekty tzw. nauczycielskie. Natomiast na specjalności o identycznej nazwie realizowanej na II stopniu nie nadaje się kwalifikacji nauczycielskich, czego Władze Uczelni i Wydziału mają świadomość. Studia te stanowią płaszczyznę do poszerzenia i pogłębienia przez studentów wiedzy pozyskanej dotychczas na I stopniu kształcenia i uzyskania tytułu magistra. Pomimo, iż standardy nauczycielskie nie są spełnione, to Uczelnia w suplemencie do dyplomu podaje informacje o posiadaniu przez absolwentów uprawnienia do wykonywania zawodu nauczyciela. Niniejszy zapis w suplemencie należy zatem skorygować.

1.5.2.

Na spotkaniu ZO z kadrą akademicką prowadzącą zajęcia na ocenianym kierunku potwierdzono, iż konstruując treści sylabusów nauczyciele wykorzystują aktualny stan wiedzy oraz praktyki badawczej w obszarach wiedzy odpowiadających obszarom

kształcenia, do których kierunek został przyporządkowany. Bieżącą wiedzę pozyskaną m.in. z uczestnictwa w konferencjach wykładowcy wykorzystują do prowadzenia zajęć oraz do pracy na seminarium i przygotowywaniu przez studenta pracy dyplomowej. Po przeglądzie zawartości analizowanych sylabusów przedmiotowych należy wskazać na spójność, aktualność treści programowych w powiązaniu z zapewnieniem możliwości osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku. Warto jednak zauważyć, iż np. w sylabusie do przedmiotu „Resocjalizacja penitencjarna” (II stopień) brakuje tematycznej literatury z zakresu więziennictwa, co może trochę zastanawiać, gdyż w zasobach biblioteki wydziałowej odpowiednia literatura się znajduje, co stwierdzono podczas wizytacji. Holistycznie rzecz ujmując, należy wskazać iż treści kształcenia są zgodne z zakresem badań w dziedzinach związanych z ocenianym kierunkiem studiów. Dobór treści kształcenia umożliwia osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy. Również tematyka analizowanych prac dyplomowych na obydwu stopniach koresponduje z treściami kształcenia oraz z ogólnoakademickim profilem kształcenia.

1.5.3.

Osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku korzystają w swojej pracy z różnych metod kształcenia, które w części uaktywniają studentów jako uczestników procesu dydaktycznego do indywidualnego pozyskiwania wiedzy, poprzez m.in. przygotowanie w ramach pracy własnej. Dobór i wykorzystanie metod ze względu na rodzaj oraz charakter zajęć jest prawidłowy i całościowy. W sylabusie w rubryce „Metody dydaktyczne” nauczyciele akademicy wskazują w szczególności na: wykład konwencjonalny, wykład konwersatoryjny, wykład problemowy, prezentacje multimedialne, burzę mózgów, dyskusję dydaktyczną, analizę przypadków, ćwiczenia w grupach, film, ekspozycję, pogadankę czy też pracę z tekstem. W programach kształcenia I stopnia w ramach modułu dyplomowego zaplanowano seminarium dyplomowe oraz metodologię badań pedagogicznych, podczas realizacji których powinno nastąpić co najmniej przygotowanie studentów do prowadzenia badań. Na II stopniu w module dyplomowym znajdują się trzy przedmioty: statystyka w pedagogice, metodologia badań społecznych i seminarium dyplomowe, w ramach których studenci mają możliwości zgłębienia kwestii badawczych, a zarazem kreowania indywidualnego warsztatu metodologicznego koniecznego do prowadzenia eksploracji, w tym opracowania materiału badawczego. Stosowane metody dydaktyczne przygotowują studentów I stopnia do prowadzenia badań, a studentom II umożliwiają udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z kierunkiem *pedagogika*.

1.5.4.

Studia I stopnia na kierunku *pedagogika* prowadzone na Wydziale Pedagogiki SSW realizowane są w 6 semestrach, podczas których przewidziano do realizacji 180 pkt. ECTS. W programach na I stopniu kształcenia wyszczególniono moduły: moduł ogólny (205 godzin), moduł podstawowy (340 godzin), moduł kierunkowy (235 godz.), moduł dyplomowy (60 godz.), moduł specjalnościowy (448 godz.), Edukacja wczesnoszkolna

i przedszkolna 410 godz.), moduł praktyka (150 godz.). Cały program kształcenia wraz z praktykami obejmuje realizację 1438 godzin na specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna oraz 1400 godzin na specjalności resocjalizacja oraz specjalności logopedia. Na II stopniu kształcenia na kierunku *pedagogika* studia realizowane są w 4 semestrach, podczas których student powinien uzyskać 120 pkt. ECTS. W programach na II stopniu kształcenia wyszczególniono moduły: moduł ogólny (20 godz.), moduł podstawowy (160 godz.), moduł kierunkowy (135 godz.), moduł dyplomowy (70 godz.), moduł specjalnościowy (335 godz.). Cały program kształcenia zatem obejmuje realizację 720 godzin na wszystkich specjalnościach. Czas realizacji treści przedmiotowych/modułowych jest proporcjonalny do projektowanych treści oraz efektów kształcenia. Sekwencja poszczególnych przedmiotów w programie studiów jest odpowiednia i sprzyjająca studentom w powiązaniu ze sobą efektów z obszarów wiedzy, umiejętności i w pewnym zakresie kompetencji społecznych. W programach kształcenia na wszystkich trzech realizowanych specjalnościach na studiach II stopnia nie uwzględniono przedmiotów liczby punktów ECTS (i przedmiotów), którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego oraz języka obcego. Na I i II stopniu na ocenianym kierunku w programach kształcenia uwzględniono unormowania odnoszące się do liczby punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć: wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów (zapis w sylabusach); z zakresu nauk podstawowych właściwych dla danego kierunku studiów, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia (udział ECTS dla tej grupy zajęć jest poprawny i dający podstawy do rozwijania treści kierunkowych); niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczelnianych lub zajęć na innym kierunku studiów; z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych, nie mniejszą niż 5 punktów ECTS; o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych (brak zapisu w sylabusie, lecz wynika to z programów kształcenia).

1.5.5.

Uczelnia na ocenianym kierunku przyjęła formalnie zasady dotyczące przypisywania punktów ECTS (Regulamin stosowania Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów Zaliczeniowych ECTS w Staropolskiej Szkole Wyższej w Kielcach). Z analizy sylabusów przedmiotowych wynika, że powszechnie przyjęte wytyczne jako zasadę miary średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia, czyli 25 – 30 godz./1 pkt ECTS, są spełnione. Nie zauważono nieprawidłowości w tym zakresie. W kontekście zagadnienia dotyczącego 50% ogólnej liczby punktów ECTS powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem, należy wskazać, iż pracownicy Wydziału Pedagogicznego starają się uwzględniać w treściach kształcenia wiedzę pozyskaną dzięki prowadzonym badaniami naukowymi. Zakres tych badań jest zgodny z treściami określonymi dla poszczególnych zajęć. Ważną inicjatywą Uczelni, co należy bardzo pozytywnie ocenić, jest wspieranie studenckich potrzeb publikacyjnych. Ma to odzwierciedlenie w „Interdyscyplinarnych Studenckich Zeszytach Naukowych Wydziału Pedagogicznego” (ISSN 2299-5161).

1.5.6.

Uczelnia na I i II stopniu kształcenia na kierunku *pedagogika* przyjęła, iż specjalność jest wyborem studenta. Analiza programów kształcenia pod kątem przedmiotów wybieralnych (moduł specjalnościowy) pozwala stwierdzić, iż spełniony został wymóg zapewnienia studentowi elastyczności w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku.

1.5.7.

W Uczelni na ocenianym kierunku organizacja procesu kształcenia na studiach I i II stopnia sprzyja osiąganiu przez studenta zakładanych celów i efektów kształcenia. § 22 Regulaminu Studiów SSW w Kielcach stanowi, iż rok akademicki na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych rozpoczyna się 1 października i kończy się 30 września następnego roku kalendarzowego. Studenci studiów niestacjonarnych I i II stopnia w r. ak. 2015/2016 mają 19 zjazdów (logopedia I stopnia 20 zjazdów). Zajęcia odbywają się w soboty w godzinach 8.00. – 19.50. i niedziele w godzinach 8.00. – 17.50. W odniesieniu do formy zajęć dydaktycznych należy wskazać, iż są one zróżnicowane. Podstawowe z nich przewidziane na studiach I i II stopnia na kierunku *pedagogika* to są wykłady i ćwiczenia. Na obydwu formach kształcenia widoczna jest przewaga ćwiczeń, które nastawione są co do zasady na aktywną i samodzielną pracę studenta oraz konfrontowanie wiedzy i umiejętności w trakcie procesu dydaktycznego. Wymiar godzin wskazanych form zajęć różnią się w zależności od specjalności. I tak na studiach I stopnia: edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna - 561 godz. wykładów i 607 godz. ćwiczeń; logopedia – 545 godz. wykładów i 585 godz. ćwiczeń, resocjalizacja – 543 godz. wykładów, 587 godz. ćwiczeń. Natomiast na II stopniu: edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna – 335 godz. wykładów i 385 godz. ćwiczeń; logopedia – 340 godz. wykładów i 380 godz. ćwiczeń; resocjalizacja 350 godz. wykładów i 370 godz. ćwiczeń. Na I stopniu programy kształcenia obejmują również 150-godzinne praktyki studenckie. Na II stopniu nie przewiduje się realizacji praktyk. Liczba godzin przypisana poszczególnym formom kształcenia nie budzi zastrzeżeń. Na kierunku *pedagogika* nie uwzględnia się zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

1.5.8.

Na ocenianym kierunku SSW w Kielcach jedynie na I stopniu w programach kształcenia przewidziano do realizacji 150 godzin praktyk studenckich. Uczelnia przyjęła dwuczęściową koncepcję realizacji praktyk – ogólnopedagogiczną (30 godz.) i specjalnościową (120 godz.) Na Wydziale powołany jest Koordynator ds. Praktyk Studenckich, który z ramienia Uczelni nadzoruje sprawy praktyk. Na Wydziale Pedagogiki obowiązuje Regulamin praktyk studenckich, stanowiący załącznik do uchwały nr 1/06/13 Rady Wydziału Pedagogicznego z dnia 10 czerwca 2013 r. (uchwała nr 1/06/2013 Rady Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach z

dnia 10.06.2013 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu praktyk studenckich na kierunku: Pedagogika). Na Wydziale wdrożono również postanowienia uchwały nr 2/06/2013 Rady Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach z dnia 10.06.2013 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu przeprowadzania kontroli praktyk studenckich na kierunku: Pedagogika. Są także opracowane tzw. instrukcje praktyk dla poszczególnych specjalności I stopnia (resocjalizacja, edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna, logopedia), pod nazwą „Treści działania praktycznego”, gdzie prezentuje się m.in.: obszar zintegrowanych zadań, zadania podejmowane przez studenta, sposób dokumentacji/weryfikacji i rolę opiekuna w realizacji zadań. Po analizie dokumentacji należy stwierdzić, iż organizacja i realizacja studenckich praktyk na ocenianym kierunku zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym kształtuje się na właściwym poziomie. Wątpliwości może jedynie budzić fakt, iż – jak wynika z programów kształcenia, ale też sylabusów do praktyk – praktyki nie są oceniane, a jedynie podlegają zaliczeniu, bądź niezaliczeniu. Trudno w tej sytuacji uznać, iż pozwala to obiektywnie odnieść się do właściwej weryfikacji efektów kształcenia przypisanych praktykom. W sylabusie nie zauważono bilansu punktów ECTS przekładających się na nakład pracy studenta. Wydział posiada podpisane porozumienia o współpracy naukowej, edukacyjnej i kulturalnej z różnymi placówkami/instytucjami, np.: porozumienie zawarte w dniu 4.02.2016 r. Gabinet Psychologiczny w Kielcach; zawarte w dniu 17.11.2015 r. Zespół Placówek im. Aleksandra Kamińskiego „Kamyk” w Kielcach; zawarte w dniu 18.11.2015 r. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kielcach; zawarte w dniu 3.10.2015 r. Miejski Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kielcach; zawarte w dniu 10.10.2013 r. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 17 im. Karola Wojtyły w Kielcach i szereg innych zbieżnych z ocenianym kierunkiem..

1.5.9.

Na ocenianym kierunku program kształcenia realizowany jest w języku polskim. Jednostka posiada ofertę edukacyjną skierowaną do studentów i pracowników w ramach programu wymiany międzynarodowej Erasmus+. Na Uczelni powołany jest Kierownik Działu Współpracy Międzynarodowej oraz Koordynator Programu Erasmus+ (w jednej osobie). W dokumentacji Uczelni znajduje się blisko 70 umów bilateralnych z partnerami zagranicznymi, z czego 15 związanych jest z kierunkiem *pedagogika* (m.in. Uniwersytet Preszowski, University of Huelva, Hasan Kolyoncu University in Turkey, West Lithuania Business College, Baltic College in Germany, Zilinska Univerzita v Zilinie, Uniwersytet Muğla). Jest to efekt nawiązywania międzynarodowej współpracy. W ramach programu Erasmus+ w r. akademickim 2015/2016 wyjechało 3 pracowników Wydziału i 1 student (Uniwersytet Preszowski). W związku jednak ze specyfiką studiów niestacjonarnych, czyli zobowiązań pracowniczych i rodzinnych studentów, trudno oczekiwać wielu wyjazdów zagranicznych. Pracownicy natomiast, o czym rozmawiano na spotkaniu z nauczycielami akademickimi starają się uczestniczyć w konferencjach/sympozyjach międzynarodowych, co w miarę możliwości wykorzystują w konstruowaniu treści kształcenia znajdujących się w sylabusach, jak również w bieżących merytorycznych rozmowach ze studentami na zajęciach.

1.6.1.

W Wydziale Pedagogiki SSW w Kielcach zasady i procedura rekrutacji reguluje uchwała nr1/04/2014 Senatu Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach z dnia 16.04.2014 r. w sprawie zasad i trybu rekrutacji na rok I studiów w roku akademickim 2015/2016. W § 2 czytamy, że wstęp na studia I stopnia jest wolny, a przyjęcia na studia odbywają się pod warunkiem złożenia kompletu określonych wymaganych dokumentów. W odniesieniu do rekrutacji na II stopień Uczelnia podaje w § 3, że „Wstęp na studia II stopnia jest wolny dla kandydatów, którzy ukończyli studia pierwszego stopnia tożsame z kierunkiem studiów drugiego stopnia: (...) – na kierunek pedagogika – absolwenci kierunku pedagogika – na kierunek pedagogika w specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna – absolwenci specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna lub zintegrowana edukacja wczesnoszkolna – specjalność nauczycielska.” Dalej czytamy, iż „Absolwenci innych kierunków przyjmowani są na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej, z tym że dla kandydatów na kierunek pedagogika wymagane jest przygotowanie pedagogiczne (tzn. kurs lub studia podyplomowe)”. Uczelnia w procedurze rekrutacyjnej odnosi się również do kwestii efektów kształcenia i ich zbieżności – „Absolwenci uczelni o innych kierunkach studiów zobowiązani są do przedłożenia wraz z dokumentacją rekrutacyjną suplementu do dyplomu lub karty informacyjnej zawierającej wykaz przedmiotów (ilość godzin, forma zaliczenia oraz ocena) zaliczonych przez kandydata w ramach studiów I stopnia. Decyzję o przyjęciu na studia w takim przypadku może podjąć dziekan właściwego wydziału jeżeli efekty kształcenia ukończonego kierunku są podobne do efektów kształcenia dla kierunku studiów prowadzonych przez uczelnię.”

1.6.2.

W Staropolskiej Szkole Wyższej w Kielcach funkcjonuje procedura dotycząca zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się. Stanowi o tym uchwała nr 1/01/2015 Senatu SSW w Kielcach z dnia 16.01.2015 r. w sprawie przyjęcia regulaminu studiów i regulaminu potwierdzania efektów kształcenia. Załącznikiem do uchwały jest Regulamin potwierdzania efektów uczenia się. Mowa w nim m.in. o zasadach potwierdzania efektów uczenia się oraz warunkach i trybie potwierdzania efektów uczenia się. Regulamin zawiera także wzór wniosku o potwierdzenie (uznanie) efektów uczenia się osiągniętych w edukacji nieformalnej i pozaformalnej oraz wzór protokołu komisji z weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych w edukacji nieformalnej i pozaformalnej.

1.7.1.

W sylabusach (kartach przedmiotów) I i II stopnia znajduje się rubryka – „Sposoby pomiaru efektów kształcenia”, w których koordynatorzy przedmiotu prezentują metody weryfikacji efektów kształcenia. Wskazuje się tam m.in.: projekty, prace zaliczeniowe, aktywność na zajęciach, egzamin, kolokwium. Po analizie sylabusów należy wskazać, iż trafnie dobrano metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia, w powiązaniu z zapewnieniem możliwości sprawdzenia stopnia osiągnięcia przez studentów i oceny zakładanych efektów kształcenia, w tym oceniania etapowego. Na kierunku *pedagogika* nie budzi ono większych

zastrzeżeń, co wynika z analizy wybranych prac etapowych.

Finalnym weryfikatorem efektów kształcenia jest proces dyplomowania. W SSW w Kielcach na kierunku *pedagogika* po względem proceduralnym trzeba go ocenić wysoko. Szereg aktów reguluje gros spraw związanych z tym ważnym procesem (zarządzenie nr 5/10/2012 Dziekana Wydziału Pedagogicznego z dnia 18 października 2012 r. w sprawie struktury i zasad przygotowywania pracy licencjackiej, zarządzenie nr 3/06/2012 Dziekana Wydziału Pedagogicznego z dnia 11 czerwca 2012 r. w sprawie struktury i zasad przygotowywania pracy magisterskiej na Wydziale Pedagogicznym, zarządzenie nr 9/09/2014 Rektora Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach z dnia 20 września 2014 r. w sprawie zmian w regulaminie egzaminu dyplomowego, zarządzenie nr 7/09/2014 Rektora Staropolskiej Szkoły Wyższej w Kielcach z dnia 20 września 2014 r. w sprawie przyjęcia systemu antyplagiatowego, uchwała nr 1/10/2015 Rady Wydziału Pedagogicznego SSW w Kielcach z dnia 12 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków ukończenia studiów I i II stopnia oraz prac i egzaminów dyplomowych na Wydziale Pedagogicznym SSW od roku akademickiego 2015/2016.) Podczas wizytacji ZO poprosił o wykaz prac dyplomowych studentów *pedagogiki* I i II stopnia. Przy analizie wybranych prac (patrz załącznik nr 4 raportu) zauważono braki studentów w zakresie znajomości metodologii badań pedagogicznych oraz interpretacji i analizy materiału badawczego, co może wynikać z niedostatecznej opieki promotorskiej, a tym samym wpływać na weryfikację efektów kształcenia. W niektórych przypadkach recenzje sporządzone przez opiekuna pracy i recenzenta nie zawierają podstaw wystawionych ocen.

1.7.2.

Na spotkaniu z nauczycielami akademickimi potwierdzono, iż koordynatorzy poszczególnych przedmiotów po każdym roku akademickim mogą dokonywać przeglądu sylabusów czyniąc modyfikacje pod kątem zarówno treści kształcenia, bibliografii, jak i efektów kształcenia oraz metod ich weryfikacji. Koresponduje to z interesującym rozwiązaniem funkcjonującym na Wydziale Pedagogicznym SSW związanym z corocznym prezentowanym na Radzie Wydziału sprawozdaniem z analizy osiągnięcia założonych efektów kształcenia na kierunku *pedagogika* (w dokumentacji Wydziału znajdują się sprawozdania za lata 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015). Sprawy weryfikacji efektów kształcenia regulowane są na ocenianym kierunku także proceduralnie. Mowa tu o procedurze wydziałowej nr 7 – Zasady dokumentacji i weryfikacji efektów kształcenia na Wydziale Pedagogicznym w Kielcach. Mowa w niej m.in. o źródłach weryfikacji efektów, metodach weryfikacji, czy też miernikach ilościowych w kontekście weryfikacji efektów na studiach I i II stopnia. System oceniania i sprawdzania efektów kształcenia zaprezentowany w sylabusach – kartach przedmiotu jest transparentny i nie budzący większych zastrzeżeń. Właściwie dobrane metody weryfikacji do określonych przedmiotów umożliwiają ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Podczas wizytacji ZO PKA nie zauważył sytuacji, które wskazywałyby na brak przejrzystości, czy też bezstronności w procesie weryfikacji efektów kształcenia. Identyczne wnioski pojawiają się w zakresie zasad postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z oceną efektów, a także w zakresie równego traktowania studentów w tych obszarach. Zaś zasady

dokumentowania wyników sprawdzania i oceny efektów kształcenia nie budzą większych zastrzeżeń. Podczas wizytacji ZO zapoznał się z dokumentacją dotyczącą weryfikacji efektów kształcenia (m.in. protokoły egzaminacyjne, dyplomy wraz z suplementami). Jednym z istotnych elementów dokumentacji są suplementy do dyplomu, które poddano analizie. W suplementach odnajdujemy dokładne informacje o programie studiów – przedmioty, godziny, punkty ECTS. Brak jest jednak przy niektórych specjalnościach dokładnych danych o odbytych praktykach, które winny być ujęte w pkt. VI. Dodatkowe informacje; 1. Dodatkowe informacje, w tym o odbytych praktykach, otrzymanych nagrodach. Warto jednak, co szczególnie ważne przy specjalności nauczycielskiej, podać także miejsca odbywania praktyk studenckich. Należy zwrócić uwagę na zapisy dotyczące posiadanych kwalifikacji oraz uprawnień zawodowych. Otóż w suplementach specjalności logopedia (I i II stopień) oraz specjalności resocjalizacja (I i II stopień) pojawiają się identyczne i mało czytelne zapisy: „zdobyte wykształcenie uprawnia do podjęcia pracy w placówkach oświatowo-wychowawczych i innych jednostkach zgodnie ze szczegółowymi regulacjami prawnymi w tym zakresie”. Należy doprecyzować i uściślić niniejszy zapis, gdyż jego lakoniczna forma nie oddaje istoty i specyfiki poszczególnych specjalności. W suplementie do dyplomu specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna realizowanej na II stopniu, gdzie jak wskazano wyżej w podpunkcie 1.5.1., Uczelnia nie nadaje kwalifikacji nauczycielskich, znajduje się jednak stosowny zapis o uprawnieniach nauczycielskich. Należy niniejszą kwestię doprecyzować zgodnie ze stanem faktycznym. Odrębna sprawa to zapis dotyczący kwalifikacji, jakie posiada absolwent specjalności logopedia zarówno I, jak i II stopnia. Otóż w suplementie należy jasno wskazać, jakie uprawnienia zawodowe posiada absolwent tej specjalności i napisać do jakiej roli jest przygotowany. ZO stoi na stanowisku, iż absolwent kierunku *pedagogika* o specjalności logopedia realizowanego na Wydziale Pedagogiki SSW w Kielcach nie posiada uprawnień do wykonywania zawodu logopedy (nie spełniona jest m.in. liczba specjalistycznych godzin związanych z zawodem logopedy). Warto wskazać, iż absolwenta tej specjalności można jednak określić mianem specjalisty wspomagającego edukację uczniów/wychowanków w zakresie problemów dotyczących mowy i kompetencji językowych. Zatem, aby nadawać pełne kwalifikacje logopedy, Uczelnia musiałaby wprowadzić korekty w programie studiów i zwiększyć liczbę specjalistycznych zajęć logopedycznych. ZO poddał oglądowi dostarczone w znacznej liczbie protokoły z przeprowadzonych egzaminów i zaliczeń. Są kompletne, znajdują się w nich zróżnicowane oceny wskazujące na rzetelną weryfikację założonych celów i efektów (przykłady: antropologia kulturowa protokół nr 3161/2015 z dnia 14.06.2015 r. – II st. kształcenia; andragogika 3169/2015 z dnia 14.03.2015 r. - II st. kształcenia; metodologia badań społecznych 3157/2015 z dnia 14.03.2015 r. - II st. kształcenia; pedagogika specjalna 332/2014 z dnia 30.05.2015 r. – I st. kształcenia; zarys teorii wychowania 81/2014 z dnia 23.11.2014 – I st. kształcenia). Monitorowanie stopnia weryfikacji efektów kształcenia składa się także z oceniania etapowego oraz końcowego, jakim jest proces dyplomowania. Ten drugi opisano wyżej, a do pierwszego odniesiono w pkt. 1.7.1.

3. Uzasadnienie

- Koncepcja kształcenia na I i II stopniu zbieżna jest ze Strategią Rozwoju Uczelni i Wydziału – misją, wizją oraz celami strategicznymi. W koncepcji kształcenia w określonych zakresach uwzględnia się wzorce i doświadczenia krajowe, a w mniejszym zakresie międzynarodowe. W odniesieniu jednak do koncepcji kształcenia, to należy zasygnalizować, na specjalności logopedia jest ona niepełna (brak liczby specjalistycznych godzin z zakresu logopedii), co nie pozwala nadawać uprawnień do wykonywania zawodu logopedy. Natomiast na specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna (studia drugiego stopnia) nie nadaje się kwalifikacji nauczycielskich (standardy nauczycielskie nie są spełnione), czego Władze Uczelni i Wydziału mają świadomość. Studia te stanowią płaszczyznę do poszerzenia i pogłębienia przez studentów wiedzy pozyskanej dotychczas na I stopniu kształcenia i uzyskania tytułu magistra.
- W planach rozwoju kierunku *pedagogika* (I i II stopień) na Wydziale Pedagogiki SSW w Kielcach uwzględnia się przeobrażenia, jak również współczesne trendy notowane w nauce w zakresie dziedzin i dyscyplin, z których wywodzi się kierunek *pedagogika*. Związane to jest w znacznej mierze z ofertą specjalnościową, a w ich obrębie ofertą przedmiotową. Plany w miarę możliwości zorientowane są na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego.
- SSW w Kielcach odpowiednio ulokowała oceniany kierunek w stosunku do obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla *pedagogiki*. Specyfika efektów oraz specjalności realizowanych na kierunku *pedagogika* pozwala skonstatować, iż takie osadzenie kierunku w strukturze nauki jest właściwe. Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach uchwałą Senatu przyjęła wzorcowe efekty kształcenia dla kierunku *pedagogika* (I i II stopień). Efekty określone są w sposób jasny i dający możliwości na stworzenie systemu ich weryfikacji. Należy również wskazać, iż efekty wzorcowe uwzględniają zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy oraz w dalszej edukacji.
- Program studiów specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna realizowanej na I stopniu w SSW w Kielcach na kierunku *pedagogika* spełnia wymagania związane z kwalifikacjami nauczycielskimi wynikającymi z rozporządzenia MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Natomiast na specjalności o identycznej nazwie realizowanej na II stopniu nie nadaje się kwalifikacji nauczycielskich. Dobór treści programowych na kierunku *pedagogika* w Staropolskiej Szkole Wyższej w Kielcach zgodny jest z projektowanymi efektami kształcenia. Występują jednak przypadki niewłaściwego doboru zalecanej literatury np. przedmiot „Resocjalizacja penitencjarna” (II stopień).
- Dobór metod kształcenia do poszczególnych zajęć dydaktycznych nie budzi zastrzeżeń, co sprzyja osiągnięciu przez studentów projektowanych efektów kształcenia.

- Czas realizacji treści przedmiotowych/modułowych jest proporcjonalny do projektowanych treści oraz efektów kształcenia. Sekwencja poszczególnych przedmiotów w programie studiów jest odpowiednia i sprzyjająca studentom do powiązania ze sobą efektów z obszarów wiedzy, umiejętności i w pewnym zakresie kompetencji społecznych. W programach kształcenia specjalności realizowanych na studiach II stopnia nie uwzględniono w programach studiów liczby punktów ECTS (i przedmiotów), którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego oraz języka obcego.
- Z analizy sylabusów przedmiotowych wynika, że jako zasadę miary średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia przyjęto 25 – 30 godz./1 pkt. ECTS.
- Uczelnia na I i II stopniu kształcenia daje studentom możliwość dokonania wyboru minimum 30% liczby pkt. ECTS.
- Organizacja procesu kształcenia w Staropolskiej Szkole Wyższej w Kielcach, jak również dobór form zajęć dydaktycznych, liczebność grup studenckich na poszczególnych zajęciach dają studentom perspektywę osiągnięcia projektowanych efektów kształcenia.
- Organizacja i realizacja studenckich praktyk na ocenianym kierunku zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym kształtuje się na właściwym poziomie. Wydział Pedagogiki posiada podpisane porozumienia z placówkami w sprawie realizacji praktyk studenckich. Praktyka odbywa się na zaliczenie bez oceny, co może wpływać w określony sposób na wynik weryfikacji efektów przypisanych praktykom. W sylabusie dot. praktyk nie zauważono bilansu punktów ECTS przekładających się na nakład pracy studenta.
- Wydział Pedagogiki posiada podpisane umowy międzynarodowe o współpracy w ramach programu Erasmus+. Jest to dobra baza do zintensyfikowania współpracy międzynarodowej w zakresie umiędzynarodowienia procesu kształcenia i włączania w to nie tylko pracowników, ale i studentów. Należy jednak poszerzać i wzmacniać inicjatywy związane z niniejszym zakresem funkcjonowania kierunku *pedagogika*.
- Zasady rekrutacji przyjęte i stosowane w SSW w Kielcach zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia.
- W SSW w Kielcach obowiązuje procedura dotycząca zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się.
- Trafnie dobrano metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Natomiast podczas realizacji procesu dyplomowania, w niektórych wybranych losowo pracach dyplomowych I i II stopnia pojawiają się błędy i usterki mogące mieć wpływ na osiągnięcie zaprojektowanych efektów kształcenia (braki w zakresie znajomości metodologii badań pedagogicznych, czy interpretacji i analizy materiału badawczego). W niektórych też przypadkach recenzje sporządzone przez opiekuna i recenzenta nie zawierają podstaw wystawionych ocen.
- System oceniania i sprawdzania efektów kształcenia zaprezentowany w sylabusach –

kartach przedmiotu jest transparentny i nie budzący większych zastrzeżeń. Właściwie dobrane metody weryfikacji do określonych przedmiotów umożliwiają ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

4. Zalecenia

- Na studiach II stopnia należy uwzględnić w programach kształcenia przedmioty i punkty ECTS, które student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego.
- Rozważyć należy zmianę formy zaliczenia przedmiotu praktyka z zaliczenia na zaliczenie z oceną, a także w sylabusie do praktyk zamieścić informację o bilansie punktów ECTS przekładających się na nakład pracy studenta.
- Przeanalizować należy sylabusy przedmiotowe pod kątem doboru i aktualności literatury przedmiotu.
- Należy poszerzać i wzmacniać inicjatywy związane ze współpracą międzynarodową obejmującą swoim zakresem funkcjonowanie kierunku *pedagogika*.
- W suplemencie należy odnotowywać odbyte praktyki studenckie, z podaniem miejsc ich odbywania.
- Należy dookreślić i zmodyfikować zapis w suplemencie do dyplomu specjalności edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna realizowanej na II stopniu, przy której Uczelnia nie nadaje kwalifikacji nauczycielskich
- W suplementach do dyplomu zarówno na I i II stopnia należy doprecyzować informacje o nabytych przez studentów kwalifikacjach. Obecnie w suplementach przy różnych specjalnościach istnieje identyczny, ogólny zapis, który nie oddaje specyfiki kształcenia specjalnościowego.
- Doprecyzować należy także zapis w suplemencie w odniesieniu do specjalności logopedia realizowanej na II stopniu, aby jasno wskazać, jakie uprawnienia zawodowe posiada absolwent tej specjalności i napisać do jakiej roli jest przygotowany, tak by nie wprowadzać w błąd samego absolwenta, ale także przyszłych pracodawców. Uczelnia, aby nadawać pełne kwalifikacje logopedy, musiałaby wprowadzić korekty w programie studiów i zwiększyć liczbę specjalistycznych zajęć logopedycznych.
- Wzmocnić opiekę promotorską, która na etapie przygotowywania prac licencjackich i magisterskich pozwoliłaby wyeliminować pojawiające się problemy (m.in. braki studentów w zakresie znajomości metodologii badań pedagogicznych, czy interpretacji i analizy materiału badawczego, czy też umiejętności analizy i interpretacji materiału badawczego).
- Warto także w kontekście procesu dyplomowania wprowadzić na Wydziale określone procedury, które pozwoliłyby uniknąć sytuacji, w których recenzje sporządzone przez opiekuna pracy i recenzenta nie zawierają podstaw wystawionych ocen.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

1. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi

2.1.

Uczelnia do minimum kadrowego studiów I i II stopnia zgłosiła 15 osób, w tym 6 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 9 doktorów i ponadto do studiów I stopnia 3 osoby, w tym 1 samodzielnego nauczyciela akademickiego i 2 doktorów. ZO biorąc pod uwagę dorobek naukowy, obciążenia dydaktyczne, formę zatrudnienia i złożone oświadczenia do minimum kadrowego zaliczył wszystkie zgłoszone przez Uczelnię osoby. Nauczyciele akademicy tworzący minimum kadrowe kierunku pedagogika na studiach I i II stopnia posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy nauk społecznych lub humanistycznych wskazanych dla wizytowanego kierunku w zakresie jednej z dyscyplin, do której odnoszą się zakładane efekty kształcenia. Obszar nauk społecznych reprezentuje swoim dorobkiem naukowym łącznie 12 osób a nauk humanistycznych 6 osób. W obszarze nauk społecznych dorobek naukowy, kompetencje dydaktyczne oraz potwierdzone dyplomami kwalifikacje pracowników stanowiących minimum kadrowe dotyczą dyscyplin: pedagogiki, psychologii i socjologii. W obszarze nauk humanistycznych dorobek naukowy, kompetencje dydaktyczne oraz potwierdzone dyplomami kwalifikacje pracowników stanowiących minimum kadrowe dotyczą dyscyplin: filozofia, językoznawstwo i historia. Zatem minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia kierunku pedagogika jest spełnione. Liczba nauczycieli jest właściwa w stosunku do liczby studentów i wynosi na studiach pierwszego stopnia 1:7 a na studiach drugiego stopnia 1: 11, co spełnia wymagania w tym zakresie. .

2.2.

Na ocenianym kierunku studiów prowadzi zajęcia 60 pracowników (10 samodzielnych, 28 doktorów, 22 magistrów) na studiach I stopnia i 44 pracowników (10 samodzielnych, 23 doktorów i 11 magistrów) na studiach II stopnia. Dorobek naukowy i badania naukowe nauczycieli akademickich są ściśle związane z obszarami nauk humanistycznych i społecznych. Ich osiągnięcia z obszaru nauk społecznych zaznaczają się w dorobku naukowym dotyczącym pedeutologii, diagnozy pedagogicznej, pedagogiki kultury, pedagogiki porównawczej, pedagogiki społecznej, pedagogiki wczesnoszkolnej, pedagogiki specjalnej, psychologii, socjologii wychowania. Publikacje i badania z obszaru nauk humanistycznych dotyczą filozofii wychowania i literaturoznawstwa. Jednostka nie prowadzi właściwego kształcenia na odległość. Występuje zgodność treści prowadzonych zajęć z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich.

2.3.

Na podstawie analizy dokumentów i rozmów z Władzami Wydziału oraz pracownikami stwierdzić należy, iż polityka kadrowa realizowana jest poprzez: celowe planowanie

zatrudnienia pracowników, ocenę pracowników oraz działania mające na celu naukowy rozwój pracowników. Polityka oparta jest na otwartych konkursach i umożliwia właściwy dobór kadry. Systemy motywacyjne funkcjonujące na Uczelni i Wydziale przyczyniają się do rozwoju naukowego pracowników (polityka dofinansowania wyjazdów konferencyjnych, publikacji, okresowa ocena pracowników). Przez ostatnie lata skład minimum kadrowego na kierunku *pedagogika* zmieniał się tylko w nieznacznym zakresie i można uznać go za stabilny. W ostatnich latach czterech nauczycieli uzyskało stopień naukowy doktora.

2.4.

Badania naukowe prowadzone w Wydziale Pedagogicznym SSW w Kielcach odnoszą się bezpośrednio do obszarów kształcenia, do których został przyporządkowany przyporządkowanych do kierunku *pedagogika* (w obszarze nauk społecznych i nauk humanistycznych). Badania naukowe dotyczą następujących szczegółowych dyscyplin wiedzy: pedagogiki w tym historii wychowania, psychologii, socjologii, historii wychowania, filozofii i językoznawstwa. W Wydziale prowadzone są tematy badawcze dotyczące pedagogiki dziecka, logopedii oraz diagnozy i terapii zaburzeń w rozwoju dziecka. Wydział organizuje konferencje naukowe i naukowo-metodyczne. W ostatnich latach zorganizowano 4 konferencje międzynarodowe i 2 ogólnopolskie. Wydano 9 monografii naukowych. Wydział posiada własne czasopismo „Pedagogika, Badania Dyskusje, Otwarcia”, które znajduje się w wykazie czasopism punktowanych na liście MNiSW. Jednak należy stwierdzić, że nie wszyscy nauczyciele akademicy angażują się w podejmowanie zespołowych prac badawczych oraz aktywność naukową związaną z własnym rozwojem naukowym. Studenci prowadzą samodzielne projekty naukowe w ramach działających trzech Kół Naukowych. Nauczyciele akademicy i studenci organizują studenckie konferencje naukowe. Studenci mają także możliwość publikowania swoich badań w opracowaniach naukowych Wydziału i w czasopiśmie studenckim „Interdyscyplinarne Studenckie Zeszyty Naukowe Wydziału Pedagogicznego” (rocznik).

2.5.

Wydział doskonali program kształcenia w oparciu o nowoczesne metody i formy pracy, których źródło tkwi w badaniach i opracowaniach naukowych oraz kompetencjach naukowych osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów *pedagogika*. Rozwój kadry pozwala na przedstawianie studentom aktualnych osiągnięć naukowych w dziedzinach reprezentowanych przez nauczycieli akademickich, szczególnie w zakresie pracy terapeutycznej z dziećmi.

2. Uzasadnienie

Minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia kierunku *pedagogika* jest spełnione. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarach wiedzy odpowiadających obszarowi kształcenia: w zakresie nauk społecznych i humanistycznych wskazanym dla ocenianego kierunku studiów. Dorobek naukowy odpowiada obszarom kształcenia, do których odnoszą się określone w uchwale Senatu Uczelni wzorcowe efekty kształcenia dla kierunku.

Nauczyciele akademicy posiadają publikacje w zakresie odpowiadającym prowadzonym przedmiotom i realizowanym w nich efektom kształcenia. Ocena struktury kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe oraz pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów pozwala stwierdzić, że **w pełni** umożliwia ona osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia. Na tę ocenę składają się potwierdzone dyplomami posiadane stopnie naukowe i specjalizacje naukowe w obszarach: nauki humanistyczne i nauki społeczne oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich. Obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim są właściwe. Wszyscy nauczyciele akademicy złożyli stosowne oświadczenia o wliczeniu ich do minimum kadrowego. Obsada zajęć zachowuje zgodność między dorobkiem naukowych nauczycieli, a zakresem merytorycznym prowadzonych przedmiotów. Zatrudnieni pracownicy posiadają właściwe kwalifikacje do prowadzenia zajęć związanych z realizowanymi efektami kształcenia. Pozytywnie oceniono hospitowane przez ZO zajęcia, które były prowadzone zgodnie z założeniami dydaktyki szkoły wyższej.

Pozytywnie należy ocenić politykę kadrową. Jednostka dba o właściwy nabór pracowników, ich systematyczną ocenę i naukowy rozwój pracowników. Nauczyciele akademicy pozytywnie oceniają warunki pracy oraz formy wspierania ich w rozwoju naukowym i dydaktycznym.

Uczelnia dba o właściwą popularyzację efektów badań dzięki współorganizowaniu konferencji, udział w konferencjach międzynarodowych oraz publikowanie wyników badań w czasopismach naukowych o zasięgu krajowym i zagranicznym.

W obszarze rozwoju naukowego Jednostki nauczyciele akademicy zatrudnieni na kierunku *pedagogika* przyczyniają się do poszerzania i pogłębienia wybranych obszarów wiedzy o nowe treści, koncepcje i metody poszukiwania rozwiązań w naukowym oraz praktycznym doskonaleniu rzeczywistości edukacyjnej, wychowawczej oraz nauczycielskiej.

3. Zalecenia

Należy bardziej zaangażować nauczycieli akademickich, zwłaszcza stanowiących minimum kadrowe, do publikowania w czasopismach punktowanych o zasięgu międzynarodowym, a nie tylko lokalnym oraz do prowadzenia zespołowych badań naukowych.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację

tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi

3.1.

Udział przedstawicieli otoczenia zewnętrznego w procesie doskonalenia koncepcji edukacyjnej na ocenianym kierunku należy ocenić pozytywnie. Współpraca dotyczy przede wszystkim opiniowania programów kształcenia, sposobu i realizacji praktyk pedagogicznych oraz uruchamiania nowych kierunków kształcenia. W Wydziale Pedagogicznym działa Społeczna Rada Programowa Wydziału, w skład której wchodzi przedstawiciele 11 placówek oświatowych, pomocowych, służby zdrowia, resortu sprawiedliwości i władz samorządowych. Interesariusze zewnętrzni uczestniczą aktywnie w seminariach naukowo-metodycznych np. w seminarium „Sylwetka absolwenta i modyfikacja kształcenia na Wydziale Pedagogicznym WSETiNS w Kielcach”. W wyniku wspólnych ustaleń uruchomiono dwa kierunki: Psychologię i Pedagogikę specjalną. Ponadto nauczyciele szkół podstawowych i przedszkoli brali udział w projekcie *Nowoczesne wychowanie we współczesnym przedszkolu i szkole podstawowej*. Wydział wydatnie wspiera działalność oświatową województwa świętokrzyskiego – m.in. nauczyciele, wychowawcy, terapeuci uczestniczą w konferencjach Wydziału, w organizowanych specjalnie dla nich seminariach i warsztatach. Od kilku lat Wydział włącza się czynnie w organizację kolejnych edycji Festiwalu Nauki Kieleckiej, kampanii „Wiosna Pięciolatka: U progu zerówki”, „Świętokrzyskich Dni Profilaktyki”. Ważnym elementem współpracy są także konferencje naukowe organizowane wspólnie ze stowarzyszeniami, placówkami oświatowymi i penitencjarnymi, np.: „Przerwać milczenie”; „Resocjalizacja penitencjarna”. Prowadzenie wielu zajęć o charakterze praktycznym na kierunku *pedagogika* powierzono nauczycielom-praktykom, ekspertom w swoich dziedzinach, a to w dużym stopniu pozwala na osiągnięcie przez studentów efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Efektem tej współpracy są liczne porozumienia z placówkami, których profil działalności odpowiada profesji absolwentów kierunku *pedagogika*, w tym także porozumienia dotyczące możliwości odbywania praktyk pedagogicznych.

3.2.

Wydział nie prowadzi studiów we współpracy z podmiotami zewnętrznymi.

3. Uzasadnienie

Jednostka aktywnie współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym celem zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w propozycji tworzenia i modyfikowania programów kształcenia w tym efektów kształcenia w ramach wszystkich

specjalności na kierunku Pedagogika studiów I i II stopnia.

4. Zalecenia

Rozwijanie dalszej współpracy z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych
1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

Zajęcia na kierunku *pedagogika* odbywają się w siedzibie Uczelni. Baza dydaktyczno-naukowa Uczelni stanowi własność Założycieli. Są to dwa dwukondygnacyjne budynki o łącznej powierzchni 2 300 m². W budynku A mieszczą się:

- jedna sala audytoryjna o powierzchni 140m², mogąca pomieścić 140 osób; w pełni funkcjonalne korzystanie z auli umożliwiają: projektor, magnetowid, odtwarzacz DVD, telewizor, multimedialne stanowisko komputerowe podłączone do sieci uczelnianej i Internetu, zestaw nagłaśniający;
- dwie pracownie komputerowe o powierzchni 112 m² – wyposażone w stanowiska komputerowe (z dostępem do Internetu) i tablice interaktywne;
- osiem sal ćwiczeniowych o łącznej powierzchni 288 m²;
- pracownia logopedyczna z zapleczem dydaktycznym (pomieszczenia przedzielone lustrem weneckim umożliwiającym studentom obserwowanie pracy logopedy z pacjentem);
- jedna sala laboratoryjna;
- biblioteka z czytelnią o powierzchni 90 m².

W budynku A znajdują się ponadto: rektorat, dziekanat. kwestura, dział nauczania, dział praktyk zawodowych oraz szatnia i bufet.

W budynku B znajdują się:

- 4 sale wykładowe o łącznej powierzchni 262 m²;
- 3 sale ćwiczeniowe o łącznej powierzchni 110 m²;
- 3 sale seminaryjne, każda o powierzchni 55 m²;
- sala gimnastyczna.

Sale wykładowe i sale z przeznaczeniem na ćwiczenia są odpowiednio wyposażone.

Wykładowcy mają możliwość korzystania z różnorodnych środków multimedialnych, komputerowych oraz technicznych wspomagających dydaktykę oraz pracę własną oraz możliwość dostępu stanowisko komputerowe przeznaczone do samodzielnej pracy. Wydział posiada bezprzewodową, lokalną sieć komputerową.

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

Głównym źródłem dostępu do przedmiotowej literatury jest księgozbiór biblioteki Uczelni, który obejmuje adekwatne do kierunku *pedagogika* zbiory tradycyjne (w tym, ponad 3500 pozycji z pedagogiki i dyscyplin pokrewnych, 491 z psychologii, 292 – z socjologii). Od grudnia 2012 r. uruchomiony został Serwis IBUK LIBRA; studenci korzystają także z Wirtualnej Biblioteki Nauki, wykorzystują ponadto również Serwis POLONA, administrowany przez Bibliotekę Narodową, który umożliwia korzystania z jej cyfrowych zbiorów. W 2012 r. podpisano umowę z bibliotekami uczelni: WSETiNS, WSH i WSEiP o wykorzystaniu własnych bibliotek do doskonalenia procesu dydaktycznego każdej ze stron. Biblioteka posiada 18 stanowisk komputerowych do obsługi czytelnika, korzystania z bazy danych miejscowych i zasobów bazy w Internecie– służy do tego moduł Libra www. Zbiór książek i czasopism, który jest aktualizowany na podstawie składanych zamówień przez prowadzących poszczególne zajęcia.

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

Wydział Pedagogiczny nie prowadzi kształcenia na odległość.

3. Uzasadnienie

Wydział Pedagogiczny w pełni dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych. Sale dydaktyczne są wyposażone w nowoczesny sprzęt i urządzenia. Mocną stroną jest posiadanie własnej biblioteki uczelnianej, wraz z czytelnią, wyposażonej w zbiór książek i czasopism, który jest aktualizowany na podstawie składanych zamówień przez prowadzących poszczególne zajęcia.

4. Zalecenia

Brak

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku

prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową

i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim,

z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena - w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi

5.1

Studenci pozytywnie ocenili kontakt z nauczycielami akademickimi oraz przekazywane im informacje o procesie kształcenia. Nauczyciele w wyznaczonych terminach odbywają konsultacje. Z większością z nich można się również skontaktować poprzez pocztę elektroniczną, a z niektórymi nawet telefonicznie. Na pierwszych zajęciach nauczyciele przedstawiają studentom sylabusy, omawiają zasady zaliczenia przedmiotu, efekty kształcenia i bibliografię. Studenci mają również stały dostęp do elektronicznej wersji sylabusów. Żaden z modułów kształcenia nie jest na ocenianym kierunku prowadzony w całości w formie e-learningu, ale Jednostka zamierza wprowadzić taki rodzaj kształcenia w przyszłości. Opiekę naukową sprawują promotorzy prac dyplomowych – licencjackich i magisterskich. Studenci pozytywnie ocenili tę współpracę. Mają oni możliwość wyboru promotora oraz tematu pracy. Program studiów przewiduje indywidualizację programu, w tym planu studiów dla wyjątkowo uzdolnionych studentów oraz sportowców, a także indywidualną organizację studiów dla studentów niepełnosprawnych, wychowujących dziecko, znajdujących się w sytuacji uznanej przez dziekana za trudną. Jednostka przedstawiła obszerną listę publikacji studentów oraz publikacji przygotowanych z ich udziałem, głównie pokonferencyjnych. Na Wydziale funkcjonują trzy koła naukowe. Studenci ocenianego kierunku uczestniczą biernie i czynnie w konferencjach naukowych, jedna z nich organizowana była w Jednostce prowadzonej oceniany kierunek w dniu przeprowadzania wizytacji przez ZO. Przedstawiciele kół naukowych podczas spotkania z ZO pozytywnie ocenili współpracę z opiekunami kół naukowych, ich merytoryczną i organizacyjną opiekę oraz inspirowanie do działania, a także wsparcie organizacyjne i finansowe otrzymywane od Jednostki. Studenci, zwłaszcza studiów II stopnia są zachęceni przez nauczycieli akademickich do udziału w badaniach naukowych. Pomoc materialna przyznawana i wypłacana jest na podstawie Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów, pozytywnie zaopiniowanego przez Samorząd Studentów. Przedstawiciele Samorządu Studentów

uczestniczą, zgodnie z wymaganiami ustawowymi, w podziale dotacji na pomoc materialną i ustalaniu wysokości dochodu netto uprawniającego do stypendium socjalnego. Studenci stanowią większość składu komisji stypendialnych. Zastrzeżenia mogą budzić uzasadnienia decyzji stypendialnych, w każdej indywidualnej decyzji powtarzane jest bowiem – zależnie od rodzaju decyzji – schematyczne, szablonowe i bardzo lakoniczne uzasadnienie nie odnoszące się szczegółowo do okoliczności faktycznych i stanu prawnego danej sprawy. Są to uzasadnienia typu: Złożone przez Panią/Pana dokumenty nie uprawniają do otrzymania zapomogi lub Złożone przez Panią/Pana dokumenty uprawniają do pobierania ww. stypendium. Takie krótkie i nieprecyzyjne uzasadnienia nie dają studentom informacji dlaczego tak naprawdę nie otrzymali świadczenia, o które wnioskowali.

5.2.

Jednostka uczestniczy w programie Erasmus+, w ramach którego ma zawartych dla studentów całej Uczelni (wszystkich kierunków) 68 umów, z czego 15 umów dotyczy pedagogiki. Każda z nich obejmuje liczbę miejsc dla studentów ze Staropolskiej Szkoły Wyższej w przedziale od 4 do 10. Z przedstawionych przez Jednostkę danych wynika, że w roku 2014 wyjechało w ramach programu Erasmus+ 3 studentów. Identycznie sytuacja wyglądała w roku 2014. W roku 2015 nie wyjechał żaden student. Przyjeżdżających studentów w ogóle nie było, mimo, że jednostka przygotowała dla nich ofertę przedmiotów w języku angielskim. Zainteresowanie uczestnictwem w programie ze strony studentów kierunku pedagogika należy ocenić pozytywnie, mimo że liczby bezwzględne nie są wysokie. Oceniany kierunek funkcjonuje bowiem wyłącznie w ramach studiów niestacjonarnych, które ze swej istoty napotykają na liczne bariery w kwestii umiędzynarodowienia. Podstawową jest praca zawodowa studentów. Uczelniany koordynator wymiany międzynarodowej wskazał jednak również na barierę językową, mimo że studenci pozytywnie ocenili poziom lektoratów. Zauważając problem, koordynator organizował nawet prowadzone przez siebie nieodpłatnie zajęcia doszkalające z języka angielskiego dla wyjeżdżających studentów, a ponadto w celu zwiększenia zainteresowania mobilnością, oprócz informacji zamieszczonych na stronie internetowej, organizowane są spotkania informacyjne dla studentów. Poza programem Erasmus+ Jednostka ma podpisane inne umowy bilateralne, w ramach których studenci i wykładowcy wyjeżdżają na krótkie wizyty studyjne, konferencje, projekty, głównie do Uniwersytetu w Presove na Słowacji. Jednostka nie uczestniczy w programie wymiany krajowej, ale studenci zapytani o to podczas spotkania z ZO nie wyrazili zainteresowania taką ofertą.

5.3.

Jednostka aktywnie wspiera rozwój zawodowy swoich studentów i proces wchodzenia na rynek pracy już na etapie projektowania programów kształcenia oraz dzięki zaangażowaniu nauczycieli akademickich czynnych zawodowo poza Uczelnią. Jednostka uczestniczy w różnego rodzaju projektach badawczych, w którym studenci są albo obserwatorami, albo czynnie uczestniczą prowadząc badania i dzięki temu nabywają swoje pierwsze doświadczenia we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Ponadto studenci uczestniczą w dodatkowych szkoleniach. Studenci mają również możliwość korzystania z pracowni logopedycznej i pracowni do badań biofeedback. Ponadto w Uczelni funkcjonuje

Biuro Karier, które wspomaga wejście studentów na rynek pracy i ich przygotowanie zawodowe. Biuro prowadzi bazę ofert praktyk, pracy i staży. Ponadto, Jednostka współpracuje z Urzędem Pracy, a także korzysta z usług międzynarodowego doradztwa zawodowego dzięki współpracy z Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej, w ramach czego prowadzone są konsultacje dokumentów aplikacyjnych, szkolenia, warsztaty i spotkania z pracodawcami.

5.4.

Władze Jednostki zadeklarowały, że nie ma obecnie studentów niepełnosprawnych – ruchowo, niedowidzących czy niedosłyszących – na ocenianym kierunku. Niemniej jednak jest dla takich studentów przewidziana w Regulaminie studiów indywidualna organizacja studiów. Budynek nie jest przystosowany dla studentów niepełnosprawnych ruchowo, gdyż nie jest wyposażony w windę.

5.5.

Studenci mają pełny dostęp do informacji na temat procesu kształcenia. Są oni zaznajamiani z zasadami prowadzenia i zaliczania przedmiotów, weryfikacji oraz oceniania efektów kształcenia, organizacji roku akademickiego, harmonogramu zjazdów, świadczeń pomocy materialnej i organizacji praktyk. Informacje te są im prezentowane poprzez różne kanały – na stronie internetowej, portalu społecznościowym, poprzez ogłoszenia od nauczycieli akademickich oraz na spotkaniach informacyjnych z Władzami i pracownikami Wydziału. Studenci znają sylabusy i mają do nich stały dostęp. Obsługę administracyjną toku studiów i pomocy materialnej studenci ocenili pozytywnie. Godziny otwarcia dziekanatu są dostosowane do ich potrzeb. Studenci nie zgłosili również zastrzeżeń do czasu i procesu rozpatrywania wszelkich podań oraz wniosków składanych do dziekanatu i wskazali, że są one rozpatrywane bez zbędnej zwłoki.

3. Uzasadnienie

Jednostka zapewnia studentom pełną informację o procesie kształcenia, wsparcie dydaktyczne udzielane jest na kilku różnych płaszczyznach – dyżury pracowników dydaktycznych, funkcja opiekuna roku i kontakt ze starostami grup. Wsparcie naukowe realizują promotorzy prac dyplomowych i opiekun koła naukowego. Jednostka uczestniczy w programach wymiany międzynarodowej i stara się rozwijać mobilność wśród studentów, co należy ocenić pozytywnie. Niewielkie zainteresowanie tą kwestią wśród studentów wynika ze specyfiki studiów niestacjonarnych. Jednostka zapewnia studentom wsparcie rozwoju zawodowego, głównie poprzez działalność sprawnie funkcjonującego Biura Karier.

4. Zalecenia

Zaleca się uzupełnienie składu Rady Wydziału o studentów, aby stanowili oni 20% wymagane w art. 67 ust. 4 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu: *

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia

i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów

w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

6.1.

Cele jakościowe zostały wyrażone w aktach wewnętrznych wprowadzających Politykę Jakości, Strategię Staropolskiej Szkoły Wyższej oraz Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, który aktualnie funkcjonuje w oparciu o wersję ustaloną w dn.

1 października 2014 r. Opracowana w Uczelni Polityka Jakości określa następujące działania:

- funkcjonowanie Uczelni w ramach obowiązujących przepisów prawnych,
- udostępnianie wiedzy odpowiadającej obecnemu stanowi wiedzy w poszczególnych obszarach, dziedzinach i dyscyplinach nauki,
- dostarczanie usług edukacyjnych najwyższej jakości,
- dostosowywanie oferty edukacyjnej do aktualnych tendencji rozwojowych społeczności, w których funkcjonuje, oraz zmieniającego się rynku pracy,
- współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym Uczelni,
- tworzenie warunków do rozwoju i kształcenia studentów na najwyższym poziomie,
- prowadzenie prac badawczych zgodnych z wymaganiami i standardami przyjętymi przez praktykę akademicką,
- zapewnianie studentom i słuchaczom studiów podyplomowych wsparcia dydaktycznego, materialnego i naukowego,
- ciągłe podnoszenie kwalifikacji pracowników także w zakresie jakości pracy,
- ciągłe doskonalenie systemu zarządzania jakością.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia został określony na poziomie ogólnouczelnianym, a także na szczeblu Wydziału Pedagogicznego. Głównym celem Wydziałowego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, który jest podporządkowany Systemowi Uczelnianemu, jest budowanie kultury jakości w środowisku wydziałowym oraz dążenie do osiągnięcia wysokiego poziomu jakości kształcenia na Wydziale, przy zachowaniu pełnej zgodności z celami misji oraz uwzględniania oczekiwań studentów, pracodawców i umacniania pozycji Uczelni na rynku krajowym i zagranicznym. W ramach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia wyodrębniono takie podmioty, jak: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami, do zadań Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia należy:

- wdrażanie procedur opracowanych przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia,
- analiza programów kształcenia pod kątem oceny efektów kształcenia, stanowiąca podstawę ich doskonalenia,
- opracowanie oceny stanu wyjściowego w oparciu o uzyskane wyniki samooceny na Wydziale,
- opiniowanie nowych programów kształcenia z uwzględnieniem: potrzeb rynku pracy, wyniku monitorowania karier absolwentów, zakładanych efektów kształcenia,
- analiza kart przedmiotów, uwzględniająca dobór metod, dobór literatury, doskonalenie wymagań wstępnych, nakład pracy własnej studenta, punkty ECTS, odniesienie efektów przedmiotowych (modułowych) do kierunkowych, adekwatność metod oceny,
- analiza zgodności tematów prac dyplomowych z kierunkiem studiów oraz przestrzegania regulaminu prac dyplomowych,

- analiza dostępności dla studenta pracowników naukowo-dydaktycznych i niebędących nauczycielami akademickimi,
- analiza współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi w zakresie realizowanego/modyfikowanego/przygotowywanego programu kształcenia,
- analiza udziału studentów w procesie tworzenia i oceny programu kształcenia,
- wnioskowanie o dokonanie zmian w programach kształcenia na bazie uzyskanych wyników, ankietowanie (pracodawców, studentów i absolwentów),
- wnioskowanie o dokonanie zmian w sposobach prowadzenia zajęć dydaktycznych w celu uzyskania większej efektywności kształcenia na bazie uzyskanych wyników ankietowania (studenci i absolwenci),
- wnioskowanie o dokonanie zmian w zakresie infrastruktury w aspekcie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia,
- monitorowanie obsady kadrowej zajęć dydaktycznych,
- monitorowanie procesu dyplomowania,
- monitorowanie zabezpieczenia infrastruktury dydaktycznej,
- opiniowanie harmonogramu i organizacji zajęć,
- opracowywanie rekomendacji dotyczących doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale w oparciu o wykonane analizy,
- przedstawianie Dziekanowi propozycji mających na celu podniesienie jakości kształcenia na Wydziale,
- analizowanie i publikowanie wyników oceny jakości kształcenia na Wydziale.

Na podstawie analizy struktury organizacyjnej WSZJK należy stwierdzić, że obejmuje odpowiednie ona podmioty, które mają wpływ na doskonalenie procesu kształcenia w odniesieniu do wizytowanego kierunku. Warto podkreślić, że dużym wsparciem dla rozwoju WSZJK była realizacja (od 1 września 2012 r. do 30 listopada 2013 r.) projektu Efektywne zarządzanie Uczelnią. W jego ramach podjęto również kilka inicjatyw projakościowych, m.in.: w zakresie współpracy z pracodawcami w celu określenia zapotrzebowania na wiedzę, umiejętności i kompetencje absolwentów, w tym kierunku *pedagogika*. Ponadto, w ramach projektu, z udziałem kadry naukowo-dydaktycznej z Uniwersytetu Jagiellońskiego, odbyło się szkolenie dla 23 osób z kadry kierowniczej dotyczące tematyki jakości oraz budowania kultury jakości w Uczelni.

6.1.1.

W odniesieniu do wizytowanego kierunku, zarówno na poziomie studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia, Senat Uczelni przyjął efekty kształcenia stanowiące załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia (Dz. U. z 2013 r. poz. 1273). Zgodnie z przyjętymi w Uczelni założeniami, za przygotowanie programów kształcenia poszczególnych kierunków, obejmujące zaprojektowanie i sporządzenie dokumentacji programów kształcenia, odpowiadają komisje programowe. Komisje te powołuje każdorazowo dziekan. Komisje, po zakończeniu prac nad projektem programu kształcenia

określonego kierunku, przekazują rezultat pracy – projekt kształcenia – dziekanowi wydziału. Następnie Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia poddaje pod dyskusję zgłoszone propozycje, weryfikuje i opiniuje wnioski, a także przedstawia swoje propozycje na posiedzeniu Rady Wydziału. W procesie konsultowania przygotowanych projektów uwzględniono zarówno interesariuszy wewnętrznych (studenci, nauczyciele akademicy), jak i zewnętrznych (przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego). Udział ww. grup interesariuszy realizowany jest w sposób zinstytucjonalizowany poprzez przedstawicieli w odpowiednich gremiach. W odniesieniu do studentów i nauczycieli akademickich są to Rada Wydziału oraz Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, zaś w przypadku przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego powołana przy Uczelni Społeczna Rada Programowa. Należy jednak podkreślić, że w odniesieniu do członkostwa przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału nie jest obecnie spełniony wymóg art. 67 ust. 4 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Na podstawie udostępnionej dokumentacji stwierdzono, że reprezentanci ww. grupy społeczności akademickiej stanowią 14,3% składu przy wymaganym członkostwie nie mniejszym niż 20%. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia zakłada cykliczne przeglądy programów kształcenia – dokonywane są one każdego roku. Przeglądy dokonywane w odniesieniu do wizytowanego kierunku doprowadziły do modyfikacji programu, np. zwiększenia liczby godzin modułów specjalnościowych, zwiększenia liczby godzin zajęć o charakterze praktycznym, wprowadzenia przedmiotu innowacyjna przedsiębiorczość, zwiększenia wymiaru praktyki pedagogicznej na specjalnościach logopedia i resocjalizacja. Dodatkowo od roku akademickiego 2014/2015 Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia przeprowadza coroczny przegląd sylabusów. Zrealizowane w tym zakresie działania doprowadziły do nielicznych modyfikacji w kartach przedmiotów. Działania doskonalące wynikały z nieprawidłowo określonych wymagań wstępnych czy też nieuwzględnienia konsultacji w bilansie punktów ECTS.

6.1.2.

Obowiązujące zasady monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia wynikają z wydziałowej procedury nr 7, zatwierdzonej uchwałą nr 1/06/15 Rady Wydziału z dnia 15 czerwca 2015 r. Za wykonanie analizy stopnia osiągania efektów kształcenia odpowiedzialny jest Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, który w tym celu przeprowadza coroczną analizę wystawianych ocen oraz analizę wyników egzaminów dyplomowych. W procedurze zdefiniowano zestaw mierników, jednak szczegółowa analiza treści dokumentu wskazuje na potrzebę doskonalenia przyjętych założeń. W pierwszej kolejności zwraca uwagę fakt, iż dobór niektórych mierników wydaje się nie być jednoznacznie związany z problematyką oceny stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia, np.: odsetek studentów działających w kołach naukowych, liczba studentów uczestniczących w programach mobilnościowych, liczba studentów rozszerzających program kształcenia (indywidualny tok studiów, studiowanie na więcej niż jednym kierunku), choć należy podkreślić, że mierniki te mają wartość diagnostyczną w ocenie jakości kształcenia. Jednocześnie niektóre z przyjętych mierników należy uznać za szczególnie istotne z punktu widzenia celów określonych w dokumencie, np. oceny z zaliczeń i egzaminów, oceny prac

dypłomowych wystawiane przez opiekunów i recenzentów. W toku wizytacji ZO ustalił, że z uwagi na planowane rozpoczęcie działań ww. zakresie po zakończeniu roku akademickiego 2015/2016 dotychczas nie powstało żadne opracowanie Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia podsumowujące stopień osiągnięcia efektów kształcenia na wizytowanym kierunku. Należy jednak podkreślić, że tematyka monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest podejmowana w odniesieniu do wizytowanego kierunku od roku akademickiego 2012/2013. W ramach oceny efektów kształcenia Dziekan przedkłada corocznie Radzie Wydziału sprawozdanie z analizy osiągania założonych efektów kształcenia. ZO przedstawiono opracowania za ostatnie trzy lata, które obejmują m.in. statystykę i analizę struktury rozkładu ocen sesji egzaminacyjnej oraz egzaminów dyplomowych. Pozytywnie należy ocenić, że w kolejnych opracowaniach statystyki są porównywane z wynikami otrzymanymi w ubiegłych latach, co umożliwia śledzenie ogólnego trendu dotyczącego stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, np. wnioski ze sprawozdania za rok akademicki 2014/2015 wskazują, że na studiach pierwszego stopnia wyniki sesji egzaminacyjnej okazały się wyższe niż w poprzednich latach, zaś wyniki egzaminu dyplomowego okazały się niższe. Jednocześnie jednak nie są formułowane żadne wnioski odnoszące się do sposobów realizacji procesu kształcenia, które mogłyby służyć doskonaleniu stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Wydaje się, że w celu zwiększenia przydatności ww. działań Jednostka powinna zmodyfikować dotychczasowe rozwiązania w zakresie, który umożliwi diagnozowanie konkretnych efektów kształcenia sprawiających studentom największą trudność. Zdaniem ZO, podjęcie takich działań może pozytywnie wpłynąć na doskonalenie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia poprzez wywoływanie refleksji, a w dalszej kolejności ewentualnych modyfikacji elementów procesu kształcenia, mających prowadzić do osiągnięcia efektów sprawiających studentom trudności.

6.1.3.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia obejmuje monitorowanie systemu weryfikacji efektów kształcenia. Zgodnie z przyjętymi założeniami za monitorowanie trafności dostosowania metod weryfikacji do zakładanych efektów kształcenia odpowiada Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. W zakresie analizy ex ante działania w tym zakresie obejmują przegląd sylabusów pod kątem trafności doboru metod weryfikacji do założonych efektów kształcenia. W wyniku analizy przeprowadzonej przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia w roku akademickim 2014/2015 nie stwierdzono znaczących uchybień. W zakresie analiz ex post od roku akademickiego 2014/2015 Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia przeprowadza ocenę losowo wybranych prac zaliczeniowych/egzaminacyjnych pod kątem zgodności założeń i celów zastosowanych narzędzi z efektami kształcenia ujętymi w opisach poszczególnych modułów. W wyniku analizy przeprowadzonej w tym zakresie przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia w roku akademickim 2014/2015 nie stwierdzono odstępstw pomiędzy merytoryczną zawartością sylabusów, a pracami kontrolnymi lub sprawdzianami weryfikującymi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W jednostkowych przypadkach Wydziałowy Zespół

ds. Jakości Kształcenia zakwestionował jasność sposobu przyznawania ocen oraz nieprawidłowe sposoby pomiaru efektów kształcenia dla kompetencji społecznych. Uwagi w tym zakresie zostały przekazane nauczycielom akademickim odpowiadającym za realizację przedmiotów. W wyniku kolejnego przeglądu nie stwierdzono uchybień w tym zakresie. Dodatkowo, od roku akademickiego 2014/2015 Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia odpowiada za analizę zgodności tematów prac dyplomowych z kierunkiem studiów i specjalnością. W wyniku zrealizowanych dotychczas działań nie stwierdzono żadnych uchybień. W Uczelni funkcjonuje procedura antyplagiatowa, która dotyczy wszystkich prac dyplomowych. Celem procedury jest przeciwdziałanie naruszeniu praw autorskich i nieuprawnionemu wykorzystywaniu cudzej własności intelektualnej. Do każdej wprowadzonej pracy system generuje raport podobieństwa zawierający wyliczone współczynniki podobieństwa danej pracy do innych tekstów oraz informacje dotyczące fragmentów pracy zidentyfikowanych przez system jako identyczne z tekstami z bazy danych oraz Internetu. W ramach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia nie są prowadzone są działania dotyczące oceny jakości prac dyplomowych.

6.1.4.

Zasady potwierdzania efektów uczenia się reguluje uchwała Senatu nr 1/01/2015 z dnia 16 stycznia 2015 r. Analiza ww. aktu prawnego wykazała, że przyjęte zasady są zgodne z ogólnymi wytycznymi zawartymi w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym. ZO zwraca uwagę, że dotychczas tematyka potwierdzania efektów uczenia się nie została w Uczelni objęta działaniem Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia.

6.1.5.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia uwzględnia monitorowanie losów zawodowych absolwentów. W tym celu wśród wszystkich absolwentów przeprowadzane są badania ankietowe. Kwestionariusze umożliwiają uzyskanie opinii absolwentów na temat samooceny osiągnięcia w trakcie procesu kształcenia wiedzy, umiejętności i kompetencji oraz ich przydatności z punktu widzenia potrzeb i wymagań stawianych przez współczesny rynek pracy, a także uzyskanie informacji na temat aktualnej sytuacji zawodowej absolwentów na rynku pracy, w tym zgodności zatrudnienia z profilem i poziomem wykształcenia. Podczas wizytacji ZO zapoznał się ze sprawozdaniem z badania przeprowadzonego w roku akademickim 2014/2015. Wątpliwości ZO budzi niekompletna analiza wyników w odniesieniu do niektórych pytań uwzględnionych w kwestionariuszu, np. brak wyników/analiz dotyczących aktualnej sytuacji zawodowej absolwentów na rynku pracy, w tym zgodności zatrudnienia z profilem i poziomem wykształcenia czy też brak wyników/analiz dotyczących samooceny osiągnięcia wiedzy, umiejętności i kompetencji. Obecnie Jednostka jest na etapie analizy wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów prowadzonego przez MNiSW. W odniesieniu do wniosków dotyczących rodzaju i zakresu informacji uwzględnionych w ww. badaniu planowane jest opracowanie zasad ich wykorzystywania oraz ewentualne modyfikacje w dotychczasowych działaniach związanych z badaniem losów zawodowych absolwentów.

6.1.6.

W odniesieniu do wizytowanego kierunku realizowanych jest kilka procedur służących ocenie kadry prowadzącej proces kształcenia. Należą do nich: procedura ankietowego badania opinii studentów nt. nauczycieli akademickich, hospitacje, a także procedura okresowej oceny nauczycieli akademickich. Dokonana przez ZO analiza właściwych procedur, uwzględniająca cykliczność oraz stosowane kryteria, pozwala na pozytywną ocenę realizowanych działań. Wydział Pedagogiczny przeprowadza regularną analizę otrzymywanych wyników i w razie konieczności podejmuje stosowne działania naprawcze, np. rozmowy ze słabiej ocenionymi pracownikami, hospitacje czy zmiany w obsadzie zajęć. Prowadzona polityka kadrowa zakłada, że planowanie zatrudnienia w Staropolskiej Szkole Wyższej opiera się na następujących wyznacznikach: liczba studentów i liczebność grup studenckich, liczba godzin dydaktycznych, zapotrzebowanie na kadrę stanowiącą minimum kadrowe na danym kierunku studiów, zasady rozliczenia pensum dydaktycznego, zakres merytoryczny zajęć realizowanych w ramach danego programu kształcenia, profil i zakres prac naukowo-badawczych prowadzonych w Uczelni. Uczelnia wspiera rozwój kadry naukowo-dydaktycznej poprzez finansowanie udziału w konferencjach naukowych, wsparcie przy publikowaniu monografii i artykułów naukowych, umożliwienie aktywnego udziału w badaniach prowadzonych na Wydziale oraz w uczelniach partnerskich, stypendia zagraniczne w ramach programu Erasmus+. W odniesieniu do kadry wspierającej proces kształcenia studenci, za pośrednictwem procesu ankietyzacji, mają możliwość oceny pracy jednostek administracyjnych, tj. dziekanatu oraz kwestury. Jest to badanie powszechne przeprowadzane corocznie począwszy od roku akademickiego 2014/2015. W tym aspekcie Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia działa skutecznie, o czym świadczą wysokie oceny, a także pozytywne opinie studentów nt. obsługi administracyjnej wyrażone podczas spotkania z ZO.

6.1.7.

Analiza ocen nauczycieli akademickich dokonywanych przez studentów prowadzi do tego, że w Jednostce podejmowane są działania naprawcze, m.in. w postaci rozmów z osobami, które uzyskały słabsze wyniki, hospitacji czy zmian w obsadzie zajęć. Skuteczność działań doskonalących jest badana w kolejnych cyklach ankietyzacji. Dodatkowo, ocena dokonywana przez studentów stanowi element oceny okresowej nauczycieli akademickich. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów w roku akademickim 2013/2014 wskazały, że w ujęciu całościowym dość wysoko oceniają oni nauczycieli akademickich. W ankietach wystąpiły krytyczne uwagi dotyczące dwóch osób. Dziekan Wydziału podjął decyzję o odsunięciu jednego nauczyciela od prowadzenia zajęć, zaś z drugą osobą przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą. Niepokojące są poczynione w toku wizytacji ustalenia ZO wskazujące, że studenci nie mają świadomości roli procesu ankietyzacji, a także nie znają sposobów wykorzystywania ich opinii i nie są informowani o działaniach podejmowanych na tej podstawie. Wydaje się, że powodem takiego stanu rzeczy jest niewystarczające upowszechnianie informacji na ten temat przez Wydział. Jediną możliwością zapoznania się studentów z wynikami ankietyzacji jest skierowanie w tej sprawie prośby do Dziekana. Podczas wizytacji ustalono, że studenci nie korzystają z tej możliwości ponieważ, jak sami wskazali, są zadowoleni z procesu kształcenia.

6.1.8.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia uwzględnia monitorowanie zasobów materialnych i środków wsparcia służących właściwej realizacji procesu kształcenia. W tym celu wśród wszystkich absolwentów przeprowadzane są badania ankietowe. Kwestionariusze umożliwiają uzyskanie opinii absolwentów na temat zasobów bibliotecznych, bazy materialnej Uczelni i warunków socjalno-bytowych, a także warunków stworzonych w Uczelni dla wspierania rozwoju intelektualnego, kulturalnego i sportowego. Podczas wizytacji ZO zapoznał się ze sprawozdaniem z badania przeprowadzonego w roku akademickim 2014/2015. Większość absolwentów pozytywnie oceniła ww. elementy procesu kształcenia. Warto podkreślić, że 89% respondentów wyraziło opinię, iż wizytowany kierunek spełnił ich oczekiwania. Niezależnie od przeprowadzanej ankietyzacji ocena systemu wsparcia studentów i stanu infrastruktury prowadzona jest na bieżąco w ramach obowiązków Władz Uczelni i Wydziału oraz nauczycieli akademickich, którzy są zobowiązani do informowania kierownictwa o potrzebie zakupu np. literatury i wyposażenia sal dydaktycznych. Dodatkowo za coroczny przegląd infrastruktury odpowiada Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. W wyniku działań zrealizowanych przez Zespół w roku akademickim 2014/2015, stwierdzono odpowiedni do założonych celów rozwoju nauki i dydaktyki stan infrastruktury niezbędnej dla osiągnięcia pożądaných efektów kształcenia. Podkreślono jednak, że w związku z planami dalszego rozwoju Uczelni konieczne jest dalsze doskonalenie wyposażenia dydaktycznego poprzez m.in. zakup multimedialnych tablic oraz innych urządzeń. Stwierdzono również potrzebę rozbudowania biblioteki i wprowadzenie możliwości korzystania ze źródeł on-line.

6.1.9.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w odpowiednim zakresie uwzględnia gromadzenie, analizowanie i dokumentowanie działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia. Działania projakościowe na poziomie Uczelni koordynuje Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, przechowując jednocześnie związaną z tym dokumentację. Na poziomie Jednostki Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia gromadzi i przechowuje, np. protokoły, notatki ze spotkań, analizy i raporty z ankietyzacji prowadzonej zarówno wśród nauczycieli akademickich, jak i studentów. Dodatkowo za każdy rok akademicki tworzone są sprawozdania dotyczące jakości kształcenia, które obejmują m.in. wnioski z ankietyzacji, hospitacji, przeglądu sylabusów, weryfikacji prac zaliczeniowych/egzaminacyjnych. Należy jednak podkreślić, że wątpliwości ZO budzi forma sprawozdania z badania przeprowadzonego wśród absolwentów w roku akademickim 2014/2015. Uwagę zwraca niekompletna analiza wyników w odniesieniu do niektórych pytań uwzględnionych w kwestionariuszu, np. brak wyników/analiz dotyczących aktualnej sytuacji zawodowej absolwentów na rynku pracy, w tym zgodności zatrudnienia z profilem poziomem wykształcenia czy też brak wyników/analiz dotyczących samooceny osiągnięcia wiedzy, umiejętności i kompetencji. Jednostka powinna zwrócić na ten element szczególną uwagę.

6.1.10.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia uwzględnia dostęp do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku. Studenci są zaznajamiani

z zasadami realizacji przedmiotów, w tym weryfikacji efektów kształcenia, organizacją roku akademickiego, harmonogramem zjazdów. Ponadto, zapewniony jest dostęp do informacji o zasadach ubiegania się o świadczenia pomocy materialnej, a także organizacji praktyk. Informacje te są prezentowane studentom z wykorzystaniem różnych sposobów komunikacji, w tym poprzez stronę internetową, portal społecznościowy, ogłoszenia nauczycieli akademickich, a także spotkania informacyjne z Władzami i pracownikami Wydziału. Publiczny dostęp do informacji podlega stałemu monitorowaniu przez władze Jednostki i pracowników odpowiadających za obsługę studentów. Dodatkowo za pośrednictwem procesu ankietyzacji badana jest satysfakcja studentów i absolwentów w zakresie dostępu do informacji. Z udostępnionych ZO sprawozdań wynika, że większość studentów i absolwentów pozytywnie ocenia ww. element procesu kształcenia, co wskazuje na skuteczność Systemu w tym obszarze.

6.2.

Wydział dokonuje systematycznej oceny skuteczności Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz wykorzystuje się jej wyniki do doskonalenia Systemu. Przegląd Systemu dokonywany jest w okresach rocznych przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. Do przeglądu wykorzystuje się następujące dane: wyniki ankietyzacji studentów i absolwentów, wyniki weryfikacji i oceny stopnia realizacji uzyskania założonych efektów kształcenia, wyniki hospitacji, opinie interesariuszy zewnętrznych o programach kształcenia i potrzebach rynku pracy, wyniki monitorowania zasobów materialnych Wydziału. Na podstawie dokonanego przeglądu Zespół ds. Jakości Kształcenia przedstawia Dziekanowi propozycje w sprawie wprowadzenia ewentualnych naprawczych lub korygujących funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. W toku wizytacji ZO ustalił, że w wyniku podejmowanych działań System jest doskonały i rozwijany np. opracowanie i uchwalenie w 2015 r. procedury nr 7 dotyczącej zasad monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, wprowadzenie w roku akademickim 2014/2015 losowej oceny wybranych prac zaliczeniowych/egzaminacyjnych pod kątem zgodności założeń i celów zastosowanych narzędzi z efektami kształcenia ujętymi w opisach poszczególnych modułów.

3. Uzasadnienie

W Jednostce działa Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia zorientowany na podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów. Jego struktura wynikająca z przepisów wewnętrznych jest przejrzysta. Stosowane procedury oraz narzędzia stwarzają podstawy do doskonalenia jakości kształcenia. System zawiera mechanizmy obejmujące wszystkie poziomy kształcenia na wizytowanym kierunku i obszary istotne z punktu widzenia jakości kształcenia, choć wymaga dalszej refleksji nt. sposobów realizacji niektórych działań w celu zwiększenia ich przydatności do oceny i doskonalenia procesu kształcenia, zgodnie z uwagami ZO. Na podstawie dokonanej analizy należy stwierdzić, że Wewnętrzny System Zapewniania Jakości został wdrożony przy uwzględnieniu polityki jakości i obejmuje: przejrzyste zasady projektowania efektów kształcenia i ich zmian, monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, weryfikację osiągniętych przez studentów efektów kształcenia, monitorowanie losów zawodowych absolwentów, ocenę

kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, monitorowanie zasobów materialnych, publiczny dostęp do informacji o programie i procesie kształcenia, a także zasady gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości. W odniesieniu do większości spośród podejmowanych na poziomie Jednostki działań projakościowych zidentyfikowano dokonywane na tej podstawie modyfikacje procesu kształcenia mające na celu jego doskonalenie lub wnioski z prowadzonych analiz, potwierdzające osiągnięcie satysfakcjonujących wyników.

W ramach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia wypracowano zasady dokonywania systematycznej oceny jego skuteczności, a wyniki tego procesu są przez Jednostkę wykorzystywane do rozwijania i doskonalenia Systemu.

4. Zalecenia

- W celu spełnienia wymogu zawartego w art. 67 ust. 4 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym należy uzupełnić skład Rady Wydziału o dwóch przedstawicieli studentów.
- W odniesieniu do monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w celu zwiększenia przydatności podejmowanych działań, Jednostka powinna zmodyfikować dotychczasowe rozwiązania w zakresie, którym umożliwi diagnozowanie konkretnych efektów kształcenia sprawiających studentom największą trudności. Zdaniem ZO, podjęcie takich działań może pozytywnie wpłynąć na doskonalenie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez wywoływanie refleksji, a w dalszej kolejności ewentualnych modyfikacji elementów procesu kształcenia, mających prowadzić do osiągnięcia efektów sprawiających studentom trudności.
- Należy opracować i wdrożyć działania dotyczące oceny jakości prac dyplomowych.
- Należy udoskonalić sposób analizowania informacji związanych z monitorowaniem losów zawodowych absolwentów.
- Zaleca się opracowanie i wdrożenie rozwiązań mających na celu upowszechnianie wśród studentów informacji nt. roli procesu ankietyzacji, a także sposobów wykorzystywania ich opinii i działań podejmowanych na tej podstawie.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Mocne strony

- Interdyscyplinarny program kształcenia wyróżniający się z oferty innych jednostek dydaktycznych, uwzględniający w swojej istocie aktualny stan wiedzy, oczekiwania pracodawców i realne szanse zatrudnienia absolwentów.
- Wyspecjalizowana kadra z istotnym dorobkiem naukowym w zakresie prowadzonego kierunku, także z doświadczeniem praktycznym zdobytym poza uczelnią – duża liczba praktyków-ekspertów prowadząca zajęcia o charakterze praktycznym.
- Postępujące upracticznianie procesu kształcenia.
- Współpraca w realizacji programu kształcenia z wiodącymi instytucjami działającymi

w obszarze edukacji, terapii, opieki i wychowania.

- Dobrze rozwijająca się działalność Studenckich Kół Naukowych; podmiotowość w traktowaniu studenta.

Słabe strony

- Zbyt mały udział pracowników w międzynarodowych zespołach badawczych.
- Zbyt niski stopień umiędzynarodowienia studiów.
- Ograniczone zaangażowanie zdecydowanej większości samodzielnych pracowników naukowych w organizację badań naukowych na Wydziale.

Szanse

- Nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków na działalność naukowo-badawczą, np. Horyzont 2020.
- Rzeczywistość społeczno-demograficzna i wynikające z niej zwiększające się zapotrzebowanie na absolwentów kierunku (logopedów, nauczycieli przedszkoli i kl. I – III, pedagogów resocjalizacyjnych).
- Wzrastający popyt na usługi prywatne dający absolwentom możliwość projektowania własnych gabinetów logopedycznych, terapeutycznych czy też indywidualnej bądź instytucjonalnej opieki nad dzieckiem.
- Duże zaufanie interesariuszy zewnętrznych do kwalifikacji i kompetencji zawodowych absolwentów kierunku.
- Duże zadowolenie absolwentów z jakości kształcenia na kierunku.

Zagrożenia

- Zmniejszająca się ze względów demograficznych liczba kandydatów na studia.
- Wzrastające możliwości zatrudnienia dla absolwentów studiów I stopnia, co zmniejsza zainteresowanie studiami II stopnia.
- Nierówność szans w konfrontacji z dużymi uczelniami publicznymi.

ZO zgadza się w pełni z analizą SWOT przedstawioną przez Uczelnię.

Dobre praktyki

Brak